

Vraag nr. 180
van 19 april 2001
van mevrouw VEERLE HEEREN

De Lijn – Gratisrijders, reductierijders en zwartrijders

In de voorbije jaren is er in de media nogal wat aandacht besteed aan de omvang van het zwartrijden bij de vervoermaatschappij De Lijn. Sedert 1996 voert men jaarlijks een grootscheepse fraude-meting uit. Daarnaast worden er blijkbaar frequent controles op fraude uitgevoerd.

Mij verbazen de cijfers over het aandeel fraudeurs nogal wanneer ik vaststel hoeveel Vlamingen inmiddels gratis, dan wel via verminderde tarieven gebruik kunnen maken van de diensten van De Lijn.

Daarom kreeg ik van de minister graag gedetailleerd antwoord op volgende vragen.

1. Hoeveel mensen kunnen thans via diverse regelingen per provincie gratis gebruikmaken van de diensten van De Lijn ? Hoe is dit cijfer geëvolueerd sinds de invoering van het gratis rijden ?
2. Hoeveel mensen kunnen buiten de onder 1 vermelde groep gebruikmaken of maken effectief gebruik van een reductie op De Lijn ? Hoe is dit aantal geëvolueerd sedert 1996 per provincie ? Welke formules bestaan hiervoor ?
3. Hoeveel procent van de reizigers rijdt nu gratis of met reductie ? Heeft men daar zicht op ?
4. Hoe evolueerden sinds 1996 jaarlijks per provincie de resultaten van de fraudemetingen ? Welke groep is het meest fraudegevoelig ?

Wat zijn de oorzaken van deze fraude ? Kan zonder meer worden gesteld dat fraude recht evenredig verloopt met de prijs ?

Welke maatregelen werden er sedert 1996 genomen om dit fraudefenomeen tegen te gaan ?

Antwoord

1. Gratis vervoer

65+ : inwoners van Vlaanderen die ouder zijn dan 65 jaar hebben een gratis netabonnement.

Aantal 65-plussers in Vlaanderen (op 1.1.2000)

Antwerpen	295.301
Limburg	121.913
Oost-Vlaanderen	252.732
Vlaams-Brabant	188.338
West-Vlaanderen	220.492
Totaal	1.078.776

VF-kaart : personen met een handicap die erkend zijn door het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap, hebben in maart 2001 een gratis netabonnement toegestuurd gekregen.

Het initieel aantal verzonden VF-kaarten bedroeg 47.546.

Kinderen jonger dan 6 jaar rijden gratis met tram of bus.

Aantal kinderen jonger dan 6 jaar in Vlaanderen (op 1.1.2000)

Antwerpen	99.575
Limburg	47.237
Oost-Vlaanderen	85.344
Vlaams-Brabant	62.659
West-Vlaanderen	70.723
Totaal	365.538

Kinderen jonger dan 12 jaar rijden gratis indien zij vergezeld zijn van een persoon met een geldig De Lijn-abonnement. Deze regel is evenwel beperkt tot maximum vier kinderen. Kinderen jonger dan 12 jaar kunnen ook een gratis Lijn-pas 75 % krijgen op voorlegging van een geldige verminderskaart "grote gezinnen".

Vermits de gratis meerijsende kinderen niet worden geregistreerd en een gratis Lijnpas niet wordt ontwaard, is het exacte cijfer gratis rijdende -12-jarigen niet bekend.

Het aantal kinderen tussen 6 en 12 jaar in Vlaanderen op 1 januari 2000 kan een indicatie zijn :

Antwerpen	108.851
Limburg	54.766
Oost-Vlaanderen	90.173
Vlaams-Brabant	68.033
West-Vlaanderen	80.297
Totaal	402.120

Ter promotie van het openbaar vervoer bestaan er een reeks derdebetalerssystemen. De gemeenten kunnen bijvoorbeeld een nultarief invoeren, geldig voor alle lijnen van De Lijn, voor inwoners van hun gemeenten die jonger zijn dan 12 jaar of/en ouder zijn dan 60 jaar. Van deze mogelijkheid hebben tot op heden 26 gemeenten gebruikgemaakt.

De **Vlaamse Gemeenschap** en **Dexia** komen 100 % tegemoet in de prijs van de woon-werkabonnementen van hun personeelsleden.

2. Reductiereizigers

Derdebetalerssystemen : in Vlaanderen komen negentien gemeenten gedeeltelijk tegemoet in de prijs van de abonnementen van (bepaalde categorieën van) hun inwoners.

De **federale overheid** betaalt 80 % - 88 % terug van de woon-werkabonnementen van haar personeelsleden.

Personen met een geldige verminderingkaart "**grote gezinnen**" kunnen gebruikmaken van een Lijnkaart % (reizen met deze kaart gebeurt tegen een goedkoper tarief). Ook personen met een WIGW-statuuut mogen gebruikmaken van een Lijnkaart %. (*WIGW : weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen – red.*)

Een **verminderingkaart VG** (vervoersgarantie) wordt uitgereikt aan alle bestaansminimumgerechtigden evenals aan de personen die ermee samenwonen, rekening houdende met bepaalde criteria. Rechthebbenden op een gewaarborgd inkomen voor bejaarden kunnen ook met een VG-kaart reizen (dit is evenwel sinds de invoering van een 65+-kaart een zeer kleine groep geworden). Politieke vluchtelingen kunnen eveneens gebruikmaken van een VG-kaart.

Op vertoon van de verminderingkaart VG reikt De Lijn een tweerittenkaart uit tegen het tarief van 40 frank, ongeacht het aantal doorlopen zones.

Effectief gebruik van de VG-kaart in 2000 (aantal reizigers, niet het aantal gerechtigden)

Antwerpen	790.235
Limburg	138.804
Oost-Vlaanderen	436.477
Vlaams-Brabant	299.918
West-Vlaanderen	246.900
Totaal	1.912.334

3. Aantal reizigers, gratis of met reductie

In 2000 bedroeg het aantal reizigers met een 65+-kaart, met een derdebetalerssysteem, van de leeftijdscategorie -12 en 60+ of gebruikmakend van het gratis vervoer in Hasselt 26.469.802. Dit betekent 11 % van het totaal aantal reizigers van de Vlaamse Vervoermaatschappij in 2000 (240.526.442).

Dit cijfer omvat evenwel niet alle gratis vervoer : niet meegerekend werden de door een derdebetalder terugbetaalde abonnementen, de -12-jarigen met een gratis Lijnpas, kinderen jonger dan 6 jaar en de -12-jarigen die met een abonnee meereizen.

4. Fraudemetingen

Evolutie van de fraudecijfers sinds 1996

Resultaten van de grote fraudemetingen in 1996 (in procent)

	Antw.	Oost-Vl.	West-Vl.	Vl.Brab.	Limburg	Totaal
Ritfraude	27	23	22	15	10	21
Reizigersfraude	2	1,5	2,1	1,9	0,9	2

Ritfraude geeft aan op hoeveel procent van de gecontroleerde ritten fraude werd gepleegd. Reizigersfraude geeft aan hoeveel procent van de gecontroleerde reizigers fraude pleegde.

In 1997, 1998, 1999 en 2000 gebeurden opvolgingsopmetingen van deze grote meting uit 1996. Algemeen kan worden gesteld dat de orde van grootte van de fraudepercentages, zoals deze werden vastgesteld in 1996, geldig bleef voor de vier volgende jaren. Zulks blijkt niet alleen uit jaarlijkse fraudemetingen, maar ook uit de dagelijkse controles door de controleurs van De Lijn. Een grote meting in het najaar 2001 zal aantonen of deze vaststellingen nog steeds gelden.

Factoren van invloed op de fraude

De fraudebeïnvloedende factoren, zoals vastgesteld in het grote onderzoek uit 1996 en bevestigd door de tussentijdse metingen in 1997, 1998, 1999 en 2000, zijn :

- piek en dal ;
- opstapregime : vrije opstap, opstap via voordeur of met vertoon van vervoerbewijs ;
- stedelijke lijnen, basislijnen, streeklijnen ;
- ritten in de stad, voorstad of daarbuiten ;
- type voertuig : standaardbus, gelede bus, tram, gekoppelde tram, ... ;
- entiteit ;
- regio.

De invloed van de prijs van de vervoerbewijzen van De Lijn werd nog niet opgenomen in een onderzoek naar fraudebeïnvloedende factoren. Hierover kunnen dus geen uitspraken worden gedaan.

De tweejaarlijkse tevredenheidsmetingen van De Lijn leren evenwel dat de prijs niet tot de topvijf van de factoren behoort die de klanten bestempelen als belangrijke aspecten van tevredenheid. Uit de tevredenheidsmetingen van 2000 blijkt dat de prijs een factor is die een bijdrage kan leveren tot tevredenheid bij de klant, maar anderzijds geen factor is die ontevredenheid creëert.

Maatregelen ter bestrijding van fraude

De Lijn voert dagelijks permanente controles uit om het zwartrijden te bestrijden. De jaarlijkse fraudemetingen leveren de input voor deze metingen : ze geven aan op welke ritten de hoogste fraudepercentages te verwachten zijn.

In de loop van 2001 zal De Lijn 81 bijkomende chauffeurs aanwerven, die onder andere ook zullen bijdragen tot bestrijding van de fraude.

De jaarlijkse fraudemetingen zullen gepaard gaan met een reizigerscampagne.